

**РАЗОМ ДО
ПЕРЕМОГИ**

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ,
ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО
ВІДДІЛ ПЕДАГОГІЧНОГО ДЖЕРЕЛОЗНАВСТВА ТА БІОГРАФІСТИКИ**

**«ПЕДАГОГІЧНА БІОГРАФІКА
В ОСВІТНЬО-НАУКОВОМУ ПРОСТОРИ
В УМОВАХ ВОЄННОЇ ДОБИ:
НОВІ ВИКЛИКИ І ЗАВДАННЯ»**

**ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ
VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
З ІСТОРІЇ ОСВІТИ
З МІЖНАРОДНОЮ УЧАСТЮ**

16 травня 2023 року

Київ

НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ВІДДІЛЕННЯ ФІЛОСОФІЇ ОСВІТИ, ЗАГАЛЬНОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ
ПЕДАГОГІКИ НАПН УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

**«Педагогічна біографіка
в освітньо-науковому просторі
в умовах воєнної доби: нові виклики і завдання»**

Збірник матеріалів

VIII Всеукраїнської науково-практичної конференції

з історії освіти з міжнародною участю

16 травня 2023 року

Вінниця
«ТВОРИ»
2023

ЗМІСТ

BRIT MARIE HOVLAND

COOPERATION OF EDUCATIONAL HISTORIANS OF NORWAY AND UKRAINE 9

Л. Д. БЕРЕЗІВСЬКА

ПЕДАГОГІЧНА БІОГРАФІКА ЯК СКЛАДНИК НАЦІОНАЛЬНОЇ ПАМ'ЯТІ: НОВІ ВИКЛИКИ І ЗАВДАННЯ 11

Г. А. АЛЕКСАНДРОВА

ПЕРЕОСМИСЛЕННЯ НАУКОВОЇ БІОГРАФІЇ ПРОФЕСОРА М. І. СТОРОЖЕНКА (1836–1906) В КОНТЕКСТІ ДЕРУСИФІКАЦІЇ 15

О. О. ДРАЧ

«ПОГАНИЙ ПОЧАТОК НЕ ЛЕГКО ВИПРАВИТИ»: МІСІЯ М. І. ПИРОГОВА В СЕВАСТОПОЛІ (1854–1855 pp.) ЯК ОСНОВА ЙОГО ГРОМАДСЬКОЇ АВТОРИТЕТНОСТІ..... 18

Г. І. ІВАНЮК

ОСВІТНІЙ РЕСУРС ПЕДАГОГІЧНОЇ БІОГРАФІКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ ВЧИТЕЛІВ 21

І. І. КОЛЕСНИК

МЕНТАЛЬНА МАПА ОСОБИСТОСТІ ЯК СТРУКТУРА БІОГРАФІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ 23

Н. М. КОЛЯДА

РОЗКРИТТЯ ЖИТТЄТВОРЧОГО ШЛЯХУ ПЕРСОНАЛІЙ У ДОВІДКОВИХ ВИДАННЯХ ЯК ЗАВДАННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ БІОГРАФІКИ 26

О. О. КРАВЧЕНКО

«МЕТОД УСНОЇ ІСТОРІЇ» В БІОГРАФІЧНИХ ДОСЛІДЖЕННЯХ 29

О. П. МІХНО

ЗАРУБІЖНІ БІОГРАФІЧНІ СЛОВНИКИ ПЕДАГОГІВ ЯК ПРЕДМЕТ ДЖЕРЕЛОЗНАВЧОЇ ЕВРИСТИКИ 31

О. Б. ПЕТРЕНКО

СПЕЦИФІКА ВИСВІТЛЕННЯ БІОГРАФІЙ УКРАЇНСЬКИХ І ЗАРУБІЖНИХ ПЕДАГОГІВ У СУЧАСНИХ РЕАЛІЯХ..... 34

В. І. ПОПИК

«БІОГРАФІКА» ЧИ «БІОГРАФІСТИКА»: ЩО СТОІТЬ ЗА ДИСКУСІЄЮ НАВКОЛО ТЕРМІНОЛОГІЇ? 37

О. К. ПРОНІКОВ

ІДЕЇ КОСТЯНТИНА УШИНСЬКОГО В СИСТЕМІ ПІДГОТОВКИ ПРАЦІВНИКІВ СФЕРИ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ 40

Г. П. ПУСТОВІТ

БІОГРАФІЧНІ ПОРТРЕТИ ПЕДАГОГІВ В «ЕНЦИКЛОПЕДІЇ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»..... 43

І. І. РОЗМАН

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ БІОГРАФІЇ..... 45

І. В. СТРАЖНІКОВА

ВИВЧЕННЯ БІОГРАФІЙ ГАЛИЦЬКИХ ПЕДАГОГІВ У КОНТЕКСТІ ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ 46

О. В. СУХОМЛИНСЬКА

ПЕДАГОГІЧНА БІОГРАФІСТИКА В ІСТОРИЧНОМУ КОНТЕКСТІ (АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ) ... 49

Н. О. ТЕРЕНТЬЄВА

ВИВЧЕННЯ ІСТОРІЇ ОСВІТИ В СУЧАСНОМУ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОМУ ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ..... 52

disclosure of the personalities of educators who have made a significant contribution to the development of the theory and practice of out-of-school learning in Ukraine and abroad. The publication contains personalised profiles of educators who have contributed to the development of out-of-school learning in Ukraine and provides an objective source of information to perform biographical historical and pedagogical research on a particular personality.

Keywords: “Encyclopaedia of Out-of-School Learning”, biographical portraits, personalities of educators, source of information, Fedir Batsura.

УДК 37.015:929]:001.8

I. I. РОЗМАН

ORCID ID: 0000-0002-4951-0074

*доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри англійської мови,
літератури з методиками навчання*

Мукачівського державного університету,

м. Мукачево

e-mail: rozmanii@ukr.net

СИНЕРГЕТИЧНИЙ ПІДХІД ДО ВИВЧЕННЯ БІОГРАФІЇ

Анотація. У публікації розглянуто вивчення біографії на засадах синергетичного підходу.

Ключові слова: біографістика, літературознавство, синергетичний підхід.

Необхідно відзначити продуктивну для педагогічної біографістики думку про те, що, вивчаючи феномен творчості, необхідно враховувати «весь спектр індивідуальних проявів особистості», тобто, не обмежуватися «критерієм соціальної цінності», адже вона може бути індивідуально значущою, слугувати спонукальним чинником своєрідного виняткового особистісного розвитку творця [4, с. 158].

У західній психології біографічний метод як система засобів дослідження, корекції та проектування життєвого шляху людини розроблявся з першої третини ХХ ст.

В історичній науці зберігається поняття «монополізації» біографістики як «спеціальної історичної дисципліни». Утвердив такий підхід В. Чишко, його думку поділяє чимало авторитетів.

Вважаючи «проблемними» поширені останнім часом терміни «військова», «медична», «педагогічна», «музична», «сільськогосподарська» тощо біографістика, вони визнають правомірність їхньої появи за умов вироблення «особливих за своїм характером теоретичних і методичних напрацювань, пов'язаних зі специфікою, галузевого, дослідження» [6, с. 129]. Водночас проігноровано ту обставину, що філософія, літературознавство, психологія, інші галузі знань мають не менш багатий, ніж історична наука, досвід біографічних досліджень.

Говорячи про лінії перетинання між біографістикою в історико-педагогічній науці та літературознавстві, акцентуємо на спільних підходах до розв'язання концептуально значущої проблеми співвідношення персоналії (вчений, митець,

письменник) та її творчості.

Літературна критика має важливе методологічне значення для педагогічної біографістики: художня творчість не обтяжена принципом «науково об'єктивізму».

Вивчення міждисциплінарних зв'язків означених галузей знань дозволяє визначити загальні науково-методологічні аспекти, що поєднують їх із педагогічною біографістикою.

Список використаних джерел

1. Коновальчук В. І. Використання біографічного методу для дослідження проблеми творчої реалізації особистості. *Вісн. Ін-ту розвитку дитини. Серія: Філософія, педагогіка, психологія* : зб. наук. пр. / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. Київ, 2012. Вип. 24. С. 158–164.

2. Чишко В. С. Основні принципи створення Українського біографічного словника. *Українська біографістика* : зб. наук. пр. / НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського, Ін-т біогр. дослідж. Київ, 1999. Вип. 2. С. 6–18.

UDC 37.015:929]:001.8

I. I. ROZMAN

ORCID ID: 0000-0002-4951-0074

*doctor of pedagogical sciences, professor,
professor of the English language department,*

literature with teaching methods

Mukachevo State University,

Mukachevo

e-mail: rozmanii@ukr.net

A SYNERGETIC APPROACH TO THE STUDY OF BIOGRAPHY

Abstract. The publication examines the study of biography on the basis of a synergistic approach.

Keywords: biography, literary studies, synergistic approach.

УДК 37(091)(477.83/.86)-051

I. V. СТРАЖНИКОВА

ORCID: 0000-0001-5921-6197

*доктор педагогічних наук, професор кафедри педагогіки та
освітнього менеджменту імені Богдана Ступарика*

Прикарпатського національного університету

імені Василя Стефаника,

м. Івано-Франківськ

e-mail: inna.strazhnikova@pnu.edu.ua

ВИВЧЕННЯ БІОГРАФІЙ ГАЛИЦЬКИХ ПЕДАГОГІВ У КОНТЕКСТІ ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Анотація. Розкрито тенденцію досліджень творчих надбань західноукраїнських, зокрема галицьких педагогів. З'ясовано потребу систематизації, аналізу й узагальнення історико-педагогічних досліджень з біографістики та,

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>